

HOTĂRÂREA nr. 160
din 09.03.2022

Dosar nr.: 12/2021

Petiția nr.: 141/11.01.2021

Petentă:

Reclamată:

Obiect: afirmații, demnitate, mesaje tip WhatsApp: *“O țigancă ca tine care s-a culcat cu tot Taronul. Marș! Proastă, bătută în cap”*

Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatei

2., domiciliată în comuna Snagov, sat Cioflăeni, Șos. Cioflăeni nr. 104, jud. Ilfov

II. Procedura de citare

3. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

4. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. Petenta susține că a stabilit cu reclamata să o asiste, în calitate de avocat, în mai multe dosare civile, în contradictoriu cu fostul angajator - Tarom SA.

Astfel, petenta arată că, prin admiterea Sentinței civile nr. 3457/5.12.2018, cu ajutorul reclamatei, a pus în executare Hotărârea instanței și a obținut sumele de bani convenite, aceasta din urmă încasând onorarii de 10% din toate sumele recuperate de la Tarom. Prin Decizia Civilă nr. 1566 din data 19 iunie 2020, Curtea de Apel București a admis apelul companiei Tarom și, astfel, s-au pierdut toate drepturile bănești obținute la instanța de fond.

6. Petenta susține că i-a comunicat reclamatei că nu mai are nevoie de serviciile sale și nu mai dorește să o reprezinte în celelalte dosare, precum și despre faptul că trebuie să înapoieze toți banii primiți de la angajator, inclusiv onorariul de 10% care a reprezentat un onorariu de succes.

Reclamată, la aflarea veștii, a început să reclame sume de bani pe care petenta i le-ar datora dintr-un alt proces care nu se finalizase, acest dosar fiind în faza contestației în anulare pe rolul Curții de Apel București, cu termen 15 februarie 2021.

Mai mult, petenta susține că reclamata a început să o jignească prin mesaje, numind-o *“prostă, bătută în cap, țigancă...”* *“O țigancă ca tine care s-a culcat cu tot Taromul. Marș!”*.

7. Având în vedere cele de mai sus, petenta consideră că atitudinea reclamatei, în calitate de avocat, este de netolerat, aceasta prin profesia pe care o are reprezentând o comunitate de profesioniști și ar trebui să aibă un comportament exemplar.

Sușținerile reclamatei

8. Reclamata solicită respingerea petiției arătând următoarele: corespondența purtată pe WhatsApp reprezintă o conversație privată între avocat și client și consideră necesar ca CNCD să evalueze cu prioritate condițiile prin care această probă poate fi admisibilă. Astfel, reclamata solicită să se ia în calcul elemente precum, mediul în care a avut loc comunicarea, particularitățile conversației, modalitatea obținerii probei (acordul sau dezacordul interlocutorului), dacă folosirea comunicărilor este interzisă și dacă există autorizările sau acordurile prelabile necesare.

9. De asemenea, tot sub aspect probatoriu, reclamata susține că, în materia discriminării, sarcina probei se află pe un palier egal între petent și reclamat, respectiv petentului îi revine sarcina să dovedească existența unor fapte care presupun existența unei discriminări, iar părții reclamate îi revine sarcina de a demonstra prezumția de discriminare.

10. Reclamata infirmă cu tărie acuzațiile petentei și susține că are o justificare obiectivă pentru afirmațiile făcute, respectiv contextul provocator al acesteia, singtagma fiind folosită sub imperiul unor emoții puternice provocate de afirmațiile petentei.

Reclamata susține că limbajul folosit este unul izolat, disociindu-se față de aceste tipuri de comportamente.

11. Sub aspect juridic, reclamata consideră că nu sunt întrunite constitutiv elementele unei fapte de discriminare, în cazul de față petenta nearătând care sunt persoanele aflate în situații comparabile, dar care sunt tratate diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul art. 2 alin.1 din OG nr. 137/2000, republicată.

12. Totodată, reclamata consideră că CNCD trebuie să se raporteze și la jurisprudența CEDO, respectiv at. 14 din Convenție care reglementează interzicerea discriminării, în sensul că diferența de tratament devine discriminare, mai ales când induce distincții între situații comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă. Or, în cazul de față, reclamata susține că signtagma folosită (comportament provocat, regretabil și față de care se disociază), are la bază o discuție purtată pe fondul nemulțumirilor petentei cu privire la activitatea profesională, iar singtagma folosită fiind utilizată doar cu scopul de a-i reaminti acesteia nenumăratele servicii efectuate cu titlu *probono*, și pe care aceasta *“le-a uitat”* la momentul la care o decizie a instanței i-a devenit nefavorabilă.

13. Așadar, reclamata susține că nu ne aflăm într-o situație de discriminare, întrucât nu a diseminat opinii cu privire la etnia petentei și nu a informat publicul cu privire la aceste aspecte.

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

14. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

15. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

16. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

17. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

18. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

19. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând *„sau oricare alt criteriu”*, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (*Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei, 7 decembrie 1976, §56*). *„Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §55)*, menționând că noțiunea *„orice altă situație”* trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §56-61*), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §62*).

20. Privind restrângerea drepturilor petentei, Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin. 5 din **O.G. nr. 137/2000**: „*Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv*”.

21. Fapta de hărțuire nu este condiționată de existența unui comportament manifestat în public, caz în care fapta s-ar încadra în prevederile art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** („*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia*”).

22. În **Cauza Witzsch împotriva Germaniei**, 13 decembrie 2005, având ca obiect o scrisoare privată trimisă de aplicant către o persoană care a depus această scrisoare la poliție, în urma căreia aplicantul a fost condamnat la trei luni închisoare, CEDO a decis că aplicantul nu poate invoca caracterul privat al scrisorii.

23. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „*Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „*Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.*”

24. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;

- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
  - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
  - calitatea normei juridice, și anume
    - accesibilitatea;
    - precizitatea;
    - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

25. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

26. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007** a Curții Constituționale promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 2 alin. 5 și art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

27. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

28. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică

capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere

privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);

- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

29. Art. 30 al Constituției României care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

30. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin*

texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

31. Se constată că reclamata a trimis petentei următorul mesaj: „*O țigancă ca tine care s-a culcat cu tot Taronul. Marș! Proastă, bătută în cap*”.

32. Din punctul de vedere al dreptului la demnitate persoanele se află în situație similară indiferent de apartenența lor etnică.

33. Criteriul de diferențiere este cel al apartenenței etnice.

34. Mesajul, pentru care nu se poate invoca caracterul privat (a se vedea pct. 22), este de natură să creeze un cadru ostil, degradant, chiari ofensiv, astfel reprezintă discriminare și hărțuire în conformitate cu art. 2 alin. 1 și 5 din **O.G. nr. 137/2000**.

35. Astfel de afirmații, în conformitate cu cazuistica CEDO, nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. În primul rând, trebuie constatat faptul că în niciun caz soluționat de CEDO privind afirmații cu caracter rasist nu s-a acordat prioritate dreptului la libera exprimare, mai mult, CEDO a constatat că statele încalcă dreptul la viață intimă și de familie dacă nu ia măsuri împotriva afirmațiilor rasiste (a se vedea **Cauza BUDINOVA și CHAPRAZOV împotriva BULGARIEI**, 16 februarie 2021).

36. În mod evident, exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, are semnificație specială în situații de tensiuni. Situația comunității rome, manifestările antirome din mai multe țări arată că există prejudecăți împotriva acestei comunități, care generează tensiuni.

37. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste și este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță.

38. Conform prevederilor **O.G. nr. 2 din 2001**, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7, Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment față de Stan Alexandra, domiciliată în comuna Snagov, sat Ciofliceni, Șos. Ciofliceni nr. 104, jud. Ilfov, având în vedere că reclamatul nu este persoană publică, iar mesajul nu a ajuns la public.

39. Colegiul director recomandă reclamatei ca pe viitor să nu utilizeze un limbaj discriminator, respectând prevederile **Legii nr. 51/1995** (art. 2 alin. 2).

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu majoritate de voturi (5 pentru, 3 împotriva)** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate reprezintă hărțuire conform art. 5 alin. 5 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;
2. Sancționează **reclamata** cu avertisment, potrivit art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 09.03.2022 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN- Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru,

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 16.03.2022

Redactat și motivat de A.P.G. și I.H.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.